

REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS KIMI

2019

1. HYRJE

Profesioni i mësuesit kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standarde të larta në punë dhe sjellje. Mësuesit veprojnë me ndershmëri dhe integritet, kanë njohuri të forta përmbajtësore, përdorin dijet dhe aftësitë e tyre, por në të njëjtën kohë përditësojnë njohuritë nëpërmjet vetëvlerësimeve të vazhdueshme, krijojnë marrëdhënie pozitive profesionale dhe punojnë me prindërit në interesin më të mirë të nxënësve të tyre.

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të lëndës së kimit është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA) për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së kimit në përgatitjen për marrjen e kategorive të kualifikimit, si dhe të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave Arsimore për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MASR-ja ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumente zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë e mësimdhënie – nxënies;
- programe përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK-ut në mësimdhënie-nxënie;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;

¹ Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-se që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- përmbajtja shkencore e lëndës sipas programeve lëndore përkatëse.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të biologjisë është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

- të ofrojë një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së kimisë në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DAR/ZA-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- të ofrojë një program të detyruar, për mësuesit që këtë vit do të marrin kategoritë e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Programi synon që mësuesi:

- të njohë dhe të zbatojë legjislacionin arsimor e dhe në mënyrë të veçantë risitë më të fundit të reformës arsimore;
- të zotërojë kompetencat profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimdhënie të suksesshme;
- të demonstrojë aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.;
- të tregojë përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- të demonstrojë zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- të zotërojë zbatimin e rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimdhënie –nxënies;
- të përdorë aftësitë e TIK-ut, si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar.

Për secilën fushë, përcaktohen:

- kompetencat profesionale si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqëndrohet.

FUSHA : DOKUMENTE ZYRTARE	
Kompetenca Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i kimisë:</i> • zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi;• zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore;• zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës;• demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR-së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies;• zbaton etikën profesionale të mësuesit;• respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit;	• Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.• Udhëzimi nr.27, datë 16.08.2018 “Për vitin shkollor 2018-2019 në sistemin arsimor parauniversitar”.• Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “Për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar”.• Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”.• Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”.

• respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit.	• Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. • Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”. • Urdhri Nr.6, datë 10.01.2018 për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.

FUSHA: PROGRAME LËNDORE

Kompetenca Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të kimisë në shkollë	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> • përshkruan parimet mbi të cilat ndërtohen programet e kimisë; • shpjegon organizimin strukturor të programeve të kimisë; • zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; • përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; • përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; • gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; • harton objektiva për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me objektivat e programit; • kategorizon objektivat e programit sipas shkallëve të taksonomisë së Blumit;	• Korniza kurrikulare 2014. • Kurrikula bërthamë AMU, klasat VI-IX. • Kurrikula bërthamë AML, klasat X-XII. • Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca klasat VIII-IX dhe klasa X-XII.

• harton objektiva specifike që u përgjigjen niveleve të ndryshme të nxënësve; • përshkruan koherencën vertikale të kurrikulës së kimisë (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të kimisë); • shpjegon lidhjen program-tekst i nxënësit; • për zgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit; • siguron informacion që demonstroi lidhjen e kimisë me shkencat e tjera dhe me jetën reale.	

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE	
Kompetenca I Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e kimisë	Literatura e rekomanduar :
<i>Mësuesi i kimisë:</i> • demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; • përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; • demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; • identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); • planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; • demonstroi qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe lëndës së kimisë;	• Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017 • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016. • Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA 2016. • Udhëzues për kurrikulën me zgjedhje në gjimnaz, IZHA 2018. • Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. <i>(Material shpjegues në ndihmë të shkollave)</i>, nëntor 2018.

• edukon te nxënësit dashurinë dhe kërshërinë ndaj lëndës së kimisë. • motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; • krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; • punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit.	• Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.
Kompetenca II Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e kimisë	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> • përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; • përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; • planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; • përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; • përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; • demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; • shpjegon parimet e hartimit të një testi;	• Të nxënët me situata, kompetenca dhe situata e të nxënët, IZHA, 2014. • Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017 • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016. • Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA 2016. • Portofoli i të nxënët, IZHA 2015. • Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. (<i>Material shpjegues në ndihmë të shkollave</i>), nëntor 2018. • Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së kimisë në arsimin e mesëm të ulët, dhjetor 2018. • Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës së kimisë në arsimin e mesëm të lartë, dhjetor 2018.

	Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së kimisë.
Kompetenca III Përdorimi i teknologjinë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në kimi	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> prezanton materiale duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Math Type në Word; nxit nxënësit të bëjnë prezantime në kimi duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së kimisë apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Website.	Tekste nxënësi apo materiale në ndihmë të mësuesit të lëndës së kimisë që përdoren në klasat VIII-IX të arsimit të mesëm të ulët si dhe në klasat X-XII të arsimit të mesëm të lartë dhe kanë në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie -nxënie.

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE KOMUNIKIMIT	
Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> njuh rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin;	Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. Draft-Standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA 2016.

• sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.	• Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE	
Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> • njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; • demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	• Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së kimisë	Literatura e rekomanduar
<i>Mësuesi i kimisë:</i> • demonstroi konceptim të saktë dhe të plotë për natyrën e njohurive shkencore përmes zotërimit të elementeve të një kërkimi shkencor; • vlerëson zhvillimin historik të mendimit shkencor dhe aplikimin e shkencës në jetë; • dallon konceptet dhe shkathhtësitë kryesore me të cilat ndërtohet lënda e kimisë në klasat VIII-IX dhe X-XII;	• Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.

• dallon ndërvarësinë e koncepteve kimike nga njëri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera;• mbledh informacion të saktë për nxënësit rreth ndikimit të kimisë në jetën e përditshme të nxënësve dhe në vendimmarrjet personale dhe shoqërore të tyre;• zgjidh me saktësi dhe me mënyra të ndryshme situata problemore të cilat përdorin konceptet dhe aftësitë e programeve të kimisë në klasat VIII-IX dhe në klasat X-XII;• zotëron konceptet e përbashkëta të shkencave natyrore dhe zhvillon punë laboratoriale dhe veprimtari praktike në përputhje me masat e sigurisë.	